

Warszawa, 14. listopada 2019

Marek Węcowski

Materiały do egzaminu z historii starożytnej dla studentów I roku studiów dziennych i wieczorowych Historii

(rok akademicki 2019/2020)

ZAKRES EGZAMINU:

Egzamin z historii starożytnej obejmuje znajomość **atlasu do historii starożytnej** (niżej, pkt. A.), połączonego **materiału podręcznikowego** (pkt. B), a także lekturę opracowań, wśród których znajduje się **kilka rozdziałów lektury obowiązkowej** (pkt. C.) oraz **łącznie JEDNA lektura uzupełniająca** wybrana przez Państwa z listy, którą proponuję (pkt. D.1) – z trzech działów: “Grecja”, “Rzym” oraz “Ogólne”. Materiał egzaminu uzupełniają **lektury źródłowe** – ważne teksty antyczne wymienione w pkt. E.

UWAGA: Istnieje możliwość ustalenia **JEDNEJ** lektury uzupełniającej obcojęzycznej zamiast polskiej (pkt. D.1); taka książka zwalnia również z lektury obowiązkowej z działu B. (*Człowiek Rzymu*, Warszawa 1997). Kilka sugerowanych tytułów znajdują Państwo poniżej, w pkt. D.2, inne ustalę w porozumieniu z zainteresowanymi takim rozwiązaniem studentami.

A) ATLASY:

Obowiązkowym elementem egzaminu jest znajomość map świata antycznego:

- L. Piotrowicz, *Atlas do historii starożytnej* (Warszawa, wiele wydań).

B) PODRĘCZNIKI:

- A. Ziółkowski, *Historia powszechna. Starożytność*, Warszawa 2009, **strony 54-419** [Część I: rozdział 4; Część II: rozdział 1 i 2; Część III: rozdział 1, 2 i 3; Część IV: rozdział 1, 2 i 3; Część V: rozdział 1, 2 (**tylko częściowo!**)]; **strony 449-493** [Część V: rozdział 3; Część VI: rozdział 1]; **strony 508-515** [Część VI: rozdział 2 (**tylko częściowo!**)]; **strony 551-654** [Część VI: rozdział 3; Część VII: rozdział 1 (**tylko częściowo!**)]; **strony 700-1033** [Część VII: rozdział 2; Część VIII: rozdział 1, 2 oraz 3];

UWAGA: Osoby, które zaliczyły pozytywnie egzamin cząstkowy z dziejów starożytnego Wschodu w sesji zimowej zwolnione są z partii podręcznika dotyczących dziejów Wschodu poprzedzających powstanie imperium perskiego, a więc NIE CZYTAJĄ orientalnych rozdziałów podręcznika aż do strony 364 (KONIECZNIE CZYTAJĄ natomiast partie poświęcone Azji Mniejszej i Egei od początku podręcznika: strony 171-194 oraz strony 250-283) oraz pozostałe wyżej wymienione rozdziały.

- B. Bravo & E. Wipszycka, *Historia starożytnych Greków*, tom I (*Do końca wojen perskich*), Warszawa 1988, **strony 235-380** [„Ateny”; „Epoka wojen perskich”; „Religia”; „Kultura Grecji archaicznej”];
- B. Bravo, M. Węcowski, E. Wipszycka, A. Wolicki, *Historia starożytnych Greków*, tom II (*Okres klasyczny*), Warszawa 2009, **strony 25-139** [„Sztuka wojenna czasów klasycznych”; „Pięćdziesięciolecie”; „Imperium ateńskie”], **235-685** [Część 3: „Wiek IV”; Część 4: „Ateny i Sparta – instytucje *polis* w epoce klasycznej”; Część 5: „Kultura w *polis* okresu klasycznego”; Część 6: „Grecy poza światem egejskim”; Część 7: „Gospodarka”; Część 8: „Niewolnictwo”];
- B. Bravo & E. Wipszycka, *Historia starożytnych Greków*, tom III (*Okres hellenistyczny*), **NOWE WYDANIE**: Warszawa 2001, **strony 586-672** [rozd. X: „Miasta greckie”; rozdz. XI: „Kultura”; rozdz. XII: „Religia”];

C) LEKTURA OBOWIĄZKOWA:

- *Człowiek Rzymu*, pod red. A. Giardiny, Warszawa 1997 (**wyłącznie szkice następujących autorów: C. Nicolet** [rozd. I], **J.-M. Carrié** [rozd. IV]);

D.1) LEKTURY UZUPEŁNIAJĄCE:

Ogólne:

- I. Biezuńska-Małowist—M. Małowist, *Niewolnictwo*, Warszawa 1987 (**tylko s. 7-238**).
- W. Burkert, *Starożytne kultury misteryjne*, Bydgoszcz 2001 (**całość**);
- M.I. Finley, *Polityka w świecie starożytnym*, Kraków—Warszawa 2000 (**całość**);
- P. Hadot, *Czym jest filozofia starożytna?* Warszawa 2000 (**całość**);
- H.-I. Marrou, *Historia wychowania w starożytności*, Warszawa 1960 (**całość**);
- *Historia życia prywatnego*, t. I: *Od Cesarstwa Rzymskiego do roku tysięcznego*, pod red. P. Veyne’a, Wrocław—Warszawa—Kraków 1999 (**tylko s. 21-395**);
- A. Wypustek, *Magia antyczna*, Wrocław 2001 (**całość**).

Grecja:

- J. Boardman, *Sztuka grecka*, Toruń—Wrocław 1999 (**całość**);
- E.R. Dodds, *Grecy i irracjonalność*, Bydgoszcz 2002 (**całość**);
- K.J. Dover, *Homoseksualizm grecki*, Kraków 2004 (**całość**);
- N.G.L. Hammond, *Starożytna Macedonia*, Warszawa 1999 (**całość**).

- M. H. Hansen, *Demokracja ateńska w czasach Demostenesa*, Warszawa 1999 (całość);
- W. Jaeger, *Paideia. Formowanie człowieka greckiego*, Warszawa 2001 (s. 29-319 albo s. 321-504 oraz 961-1109);
- R. Kulesza, *Sparta w V-IV wieku p.n.e.*, Warszawa 2003 (całość);
- W. Lengauer, *Religijność starożytnych Greków*, Warszawa 1994 (całość);
- B. Snell, *Odkrycie ducha*, Warszawa 2009 (całość);
- A. Świderkówna, *Hellenika. Wizerunek epoki od Aleksandra do Augusta*, Warszawa 1978 (całość);
- O. Taplin, *Tragedia grecka w działaniu*, Kraków 2004 (całość);
- J.-P. Vernant, *Źródła myśli greckiej (koniecznie 2. wyd.!)*, Gdańsk 1996 (całość);
- P. Vidal-Naquet, *Czarny łowca. Formy myśli i formy życia społecznego w świecie greckim*, Warszawa 2003 (całość);
- E. Zwolski, *Chorea. Muza i bóstwo w religii greckiej*, Warszawa 1978 (całość).

Rzym:

- P. Brown, *Augustyn z Hippony*, Warszawa 1993 (całość);
- E.R. Dodds, *Pogaństwo i chrześcijaństwo w epoce niepokoju. Niektóre aspekty doświadczenia religijnego od Marka Aureliusza do Konstantyna Wielkiego*, Kraków 2004 (całość);
- R. Étienne, *Życie codzienne w Pompejach*, Warszawa 1971 (całość);
- M. Jaczynowska, *Religie świata rzymskiego*, Warszawa 1987 (całość);
- K. Kęciek, *Dzieje Kartagińczyków. Historia nie zawsze ortodoksyjna*, Warszawa 2003 (całość);
- A. Łukaszewicz, *Świat papirusów*, Warszawa 2001 (całość);
- M. Sartre, *Wschód rzymski*, Wrocław 1997 (całość);
- D. Słapek, *Gladiatorzy i polityka. Igrzyska w okresie późnej republiki rzymskiej*, Wrocław 1995 (całość);
- M. Wheeler, *Rzym poza granicami cesarstwa*, Warszawa 1958 (całość);
- E. Wipszycka, *Kościół w świecie późnego antyku*, Warszawa 1994 i 2006 (całość);

- P. Zanker, *August i potęga obrazów*, Poznań 1999 (**całość**).

D.2) OBCOJEZYCZNE LEKTURY UZUPEŁNIAJĄCE (przykładowo):

- W JEZYKU ANGIELSKIM: O. Murray, S. Price (wyd.), *The Greek City. From Homer to Alexander*, Oxford 1990 (**całość**).
- W JEZYKU FRANCUSKIM: P. Veyne, *Le pain et le cirque. Sociologie historique d'un pluralisme politique*, Paris 1976 i wiele następnych wydań (**całość**).
- W JEZYKU NIEMIECKIM: J. Latacz, *Troia und Homer. Der Weg zur Lösung eines alten Rätsels*, München–Zürich 2003 (**całość**).

E) OBOWIĄZKOWE LEKTURY ŹRÓDŁOWE:

Przypominam o obowiązku przygotowania informacji o życiu i dziełach autorów wszystkich lektur źródłowych.

Grecja:

- jedna księga *Dziejów* Herodota albo jedna księga *Wojny peloponeskiej* Tukidydesa albo jedna księga *Dziejów* Polibiusza lub jeden z *Żywotów sławnych mężów* Plutarcha [koniecznie w wydaniu Biblioteki Antycznej wydawnictwa „Prószyński i S-ka”];
- jeden z dialogów Platona lub jedna mowa Demostenesa albo Ajschinesa, albo Andokidesa, albo Lizjasza;

Rzym:

- do wyboru jedna księga: *Wojny galijskiej* albo *Wojny domowej* Cezara lub Liwiusza *Od założenia Miasta*, lub *Dziejów* albo *Roczników* Tacyta, lub jego *Germania*, lub jeden z *Żywotów cesarów* Swetoniusza albo jedna księga Ammiana Marcellina;
- *Res Gestae Divi Augusti*.